

Bázisintézményi programok a TKBG-ben

Intervenciós lehetőségek az
iskolai lemorzsolódás
csökkentése érdekében

2025

Unió stratégia és a korai jelző- és támogató rendszer

EU EU 2020 stratégia célkitűzése

- A végzettség nélküli iskolaelhagyók arányának **10%-ra csökkentése** 2020-ig
- Magyarország vállalása összhangban az uniós célkitűzéssel
- Jelenleg (2023): 11,5% - még nem értük el a célértéket

KIR Korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer

- Jogszabályi háttér:
 - Nkt. 4. § 37. pont: lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló fogalma
 - Nkt. vhr. 1. § (2) bekezdés 21. pont: KIR részeként működő rendszer
- Elérhetőség: <https://esl.kir.hu/>

Veszélyeztetettség kritériuma

„...akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.”

Rendszer célja

- Pedagógiai-szakmai támogatás nyújtása
- Statisztikai adatgyűjtés
- Célzott beavatkozások tervezésének támogatása
- Központi és helyi jelzőrendszer működtetése

A lemorzsolódás jelensége és okainak rendszere

1. A lemorzsolódás definíciója

- Az iskolai pályafutás idő előtti megszakítása
- Végzettség vagy szakképesítés nélküli kilépés
- Hosszabb folyamat, nem egyszeri esemény

2. Statisztikai körkép (2023)

- Magyarország: 11,8% - EU átlag: 9,5%
- Jelentős eltérések iskolatípus szerint:
 - Gimnázium: 4,2%
 - Szakgimnázium/technikum: 11,8%
 - Szakképző iskola: 15,6%
 - Szakiskola: 26,3%
- HH/HHH tanulók 3-4x nagyobb veszélyeztetettsége

3. A lemorzsolódás okai

Egyéni szint

- Tanulási nehézségek, alapkészségek hiánya
- Alacsony tanulási motiváció
- Gyenge iskolai kötődés
- Magas hiányzások száma
- Bukás, évismétlés

Iskolai szint

- Nem megfelelő pedagógiai módszerek
- Gyenge tanár-diák kapcsolat
- Differenciálás hiánya
- Alacsony pedagógiai hozzáadott érték
- Támogató légkör hiánya

Családi szint

- Alacsony szocioökonómiai státusz
- Szülők alacsony iskolai végzettsége
- Lakhatási problémák, anyagi nehézségek
- Szülői támogatás és elvárások hiánya
- Instabil családi környezet

Rendszerszint

- Oktatási rendszer szelektivitása
- Területi egyenlőtlenségek
- Tankötelezettségi korhatár változásai
- Szakképzési rendszer strukturális problémái
- Komplex támogatórendszer hiányosságai

Forrás: Eurostat, KSH, Oktatási Hivatal (2023)

Szociális kockázati tényezők

- **Anyagi nehézségek**
Tanszerek, étkezés, közlekedés, megfelelő ruházat hiánya
- **Lakhatási problémák**
Zsúfoltság, nyugodt tanulási tér hiánya, közmű-problémák
- **Szülői támogatás hiánya**
Alacsony iskolázottság, nevelési nehézségek, időhiány
- **Roma tanulók többszörös hátránya**
Társadalmi izoláció, diszkrimináció, identitáskrízis

Az iskolai kötődés pszichológiája

Tanárokhöz való kötődés

Bizalom, elfogadás, támogató kommunikáció, érzelmi biztonság

Kortársakhoz való kötődés

Baráti kapcsolatok, elfogadottság érzése, közösségi élmények

Intézményhez való kötődés

Iskolai identitás, hagyományok, büszkeség, értékközösség

Tanuláshoz való kötődés

Intellektuális kíváncsiság, sikerélmények, teljesítménymotiváció

Az osztályfőnök szerepe a lemorzsolódás megelőzésében

Korai figyelmeztető jelek

- Iskolai jelenlét problémái
Igazolatlan hiányzások
Tantárgyi hiányzások mintázata
- Tanulmányi teljesítmény romlása
Hirtelen eredményromlás
Órai passzivitás
- Viselkedési változások
Konfliktusok megszorodása
Társas kapcsolatok beszűkülése

Beavatkozási lehetőségek

- Rendszeres kapcsolattartás
Tanulóval
Családdal
- Egyéni beszélgetések
Erősségek feltérképezése
Érdeklődési területek azonosítása
- Tanárokkal való együttműködés
Esetmegbeszélések
Differenciált tanulási lehetőségek

Az iskolai kötődés erősítésének módszerei

Bizalmi kapcsolat

Mentori szerep, rendszeres egyéni figyelem, támogató kommunikáció

Közösségépítés

Osztályprogramok, kooperatív feladatok, csoportidentitás erősítése

Sikerélmény biztosítása

Erősségekre építés, differenciált értékelés, apró célok kitűzése

Integratív megközelítés a lemorzsolódás kezelésében

A három perspektíva közös pontjai

- **Korai felismerés és beavatkozás**
A figyelmeztető jelek gyors azonosítása és proaktív reagálás
- **Iskolai kötődés erősítése**
Támogató kapcsolatok, pozitív iskolai élmények biztosítása
- **Személyre szabott támogatás**
Egyéni szükségletek figyelembevétele, differenciált megközelítés
- **Együttműködő támogatórendszer**
Iskola, család és segítő szakemberek összehangolt munkája

Konkrét ajánlások a gyakorlathoz

- ✓ **Strukturált kommunikációs rendszer**
Rendszeres esetmegbeszélések, közös adatbázis, jelzőrendszer
- ✓ **Tanár-diák kapcsolat erősítése**
Mentorprogramok, egyéni beszélgetések, bizalmi légkör
- ✓ **Szülők partnerként bevonása**
Rendszeres kapcsolattartás, szülői kompetenciák erősítése
- ✓ **Korszerű oktatástechnológiai eszközök**
Motiváció és differenciált tanulási utak támogatása

Holisztikus szemlélet

Komplex jelenség, komplex megközelítést igényel

Együttműködés

Összekapcsolt szakemberek hálózata

Minőségi oktatás

A lemorzsolódás megelőzésének eszköze

Mértányos oktatás

Minden tanuló sikeres előmenetelének biztosítása